

voluntati. Et ideo non debet seruare votum sed agere penitenciam de illicito voto sed si vxor cōsenserit viro de voto emittendo et dederit licenciam vouendi continēciā an potest reuocare illā licenciam. *Respō.* pe. de eha. aut vxor dedit licenciam continendi in facie ecclesie quasi in iudicio et tunc non potest reuocare aut dedit priuatim et tunc ante vsum licencie potest reuocare postea non. Et dicit sanctus tho. *Alter* coniugum non peccat dissenciens voto quia nō dissentit vt bonū illi⁹ impediat sed ne sibi preiudicium genere. Tamen si p̄tinere potest sine grauamine videtur q̄ peccet alterius bonū impediens sine rationabili causa. Sed quid sciēdum est de osculis aspectu tactu amplexib⁹ cōiugum mutuo ex delectatione an illa sint mortalia aut venialia. *Ad hoc* saluo famiori iudicio videtur respondendum eodem modo quo dictum ē de actu matrimoniali scz si talia sunt intra fines matrimoni⁹ vt si nullo modo talia faceret cum alia. Sed vt vxor est et si non fuerit nimis ardor concupiscencie scdm q̄ dictum est in duab⁹ autoritatib⁹ *Jeromimi* i quarta ppōe. Tunc non trahunt in aliud genus peccati et credunt vñ alia. *Im* vero alias sūt mortalia nā et ysaac legit iocasse cum rebecca vxore sua *Gen. xxvi.* Deo xps dicit *Matth. v.* Qui viderit mulierem scz extraneā ad concupiscendum eam. 2c. iā mechatus est eam in corde suo non dicit vxorem. Timendum tamiē ē q̄ hec autoritas *Jeremimi* lo cum habet in pluribus scz voluptatib⁹ que de meretricum amplexibus capiuntur in vxore dampnande sunt quia sunt inflāmatue et irritatue et p̄bent incentiua carni. Nam talia in alijs ex libidine facta sunt mortalia sicut dicit thomas.

De diuicijs et diuitibus.

Et quia coniugati ardentius insistere solite sunt ad thesaurizandum diuitias pro se et heredibus suis. Pro recto ordine filius se dirigit ad tractandum de diuicijs et diuitibus. Que sint reprehensibilia aut que tollerabilia in eis et hoc p̄ presupposito habere volo q̄ nomie diuiciarū abundantiam et sup̄fluitatem significare volo. Non enim reputandi sunt diuites reprehensibiliter qui scdm exigenciam sui status in rerum temporalium substantia habent p̄cursionē competentem etiam si vltra quicq̄ extranea necessitas postulat possidere videantur in cautelam futurorum p̄pter tpm̄ inequalitatem. nec hoc consistit in aliquo inuicibili sed in quadam latitudine graduū dū modo recte racōm nō fiat p̄iudicium p̄ excellencie cupiditatem et put sapiens determinauerit. In hys sicut in alijs moralib⁹ vbi non potest certum mediū inueniri nisi scdm prudencie virtutem. *Acendum* igit̄

q̄ sacra scriptura diuersis locis recensita multum videt̄ terrere diuites
hui⁹ seculi. Nam dñr **Matth. xix.** Amen dico vobis quia diues dif-
ficile intrabit regnum celorum. **Item** dico vobis. **Fa**lius est camelus
p̄ foramen acus transire q̄ diuitem intrare regnum celorum. **Item** ante
hoc predixerat de adolescente qui multas possessiones habens audiens
a domino de via p̄fectionis et sequela xpi. **T**ristis abiit et non ualens
xpm sequi. **E**t ve vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram.
Et **Iaco. v.** Non innumerabiles homines retardant non solum a via per-
fectionis p̄ diuidas sed etiam a via salutis. sicut claret de diuite epuloe
qui voluptatibus vestium et epularum resolutus sepultus fuit in inferno.
Iuce. xvi. Non vix aut raro diuites possunt possidere sine peccato dicente
sapiente. **S**i fueris diues non eris in muins a peccato ecclesiastici. xi. **E**t
Seneca Impossibile aut difficile est diuicias otubino non corrumpi. ideo
in fallos solum in vno loco legit̄. **Beatus** diues scz ecclesiastici. xxxi. **B**e-
atus diues qui inuentus est sine macula qui post aux non abiit nec spe-
rauit in pecunie thesauris et quia paucus est numerus talium. **I**deo sub-
iungit. **Q**uis est hic et laudabimus eum. 2c. licet legamus aliquos vete-
ris testamenti diuites fuisse in possessione argenti et auri vt abraham
sed hij terrena acceperant in p̄missionibz. **E**cus in noua lege. tamen si
bene tractant scdm **Ambrosiu** etiam sunt instrumenta virtutis et p̄ sal-
uatorem diuitie copant̄ **I**uce. viij. **Q**uia non sine labore copant̄ non
sine sollicitudine possidentur non sine magno dolore amittunt̄. **N**on sa-
lomon puer. iij. ait **D**iuicias ne dederis mihi. tribue tantum vidui meo
necessaria. **E**t causam subiungit. ne forte satiatus illiciar ad neganduz
et dicam quis est dñs p̄ hoc insinuans q̄ diuitie obliuisci faciunt deum
et p̄fidentia tribunt in se testat̄ hoc dauid **E**cce homo qui non posuit deū
adiutorem suū sed sperauit in multitudine diuiciarum suarum et p̄ualuit in
vanitate sua. hoc familiare esse diuitibus sciens apostolus amonuit thi-
motheū dicens. diuitibus hui⁹ seculi p̄cipe ne scz alta sapes q̄ ad supbiā
que solet esse comes diuiciarum. **N**ec sperare in i certo diuiciarum quasi
spem in illis ponens sed in dño. i. ad thymo. vlt. **E**t in eodem capitulo
p̄misit dicens. **Q**ui volunt diuites fieri incurrunt in temptationē et in
laqueū diaboli et in desideria multa inutilia et nociua que mergunt hoīes
in interitū et p̄ditionem. **E**cce pericula diuiciarum. **Q**uibus non obstantibz
pene totus mundus instat p̄ aggregandis diuitijs. ne dum laici sed heu
et clerici. **D**e quibus dicit **Sapiens.** vnus est et secundum non habet et
tamen laborare non cessat p̄ diuitijs. ideo consideranda sunt aliqua rep̄-
hensibilia circa diuitias. **P**rimo qm̄ iniuste acquirunt scz p̄ rapinas me-
dacia usurā p̄iurie dolositates. 2c. put fecit ille villic⁹ iniquitatis qui
domino suo infidelis fecit sibi amicos de māmōna iniquitatis. **I**uce. xvi

Scdm reprehensibile est qd cum nimio amore possidentur put dictum e
 de adolescente qui tristes a domo abcessit **Matth. xix. & Luce. xviij.**
 & de diuite avaro **Luce. xij.** Tercio inutiliter expendendo vt patet de
 filio prodigo qui substantiam suam cum meretricibus consumpsit **Luce**
xv. De istis tribus generibus diuitum plenus est mundus. Item res
 reprehensibile est qd nimia sollicitudo adhibetur ad diuitias na p illam sol
 licitudinem suffocatur seme verbi dei **Luce. viij.** Et prohibetur a xpo
Matth. vi. Nolite solliciti esse dicetes. Quid manducabimus aut quid
 bibemus. vnde talis sollicitudo circa rerum temporalium pusionem fm
 sanctum tho. scda scde. q. lv. articulo vi. Potest esse illicita tripliciter
Primo si temporalia tanqua finem queramus. Vnde **Aug. li. de opibus**
monachor. Cum dñs dicit Nolite solliciti esse &c. Hoc dicit vt nō ita
 moueant & ppter ista faciant quicqd in euangelij predicatione facē ui
 bentur. Secundo modo potest esse illicita ppter superfluū studium quod
 apponitur ad temporalia acquirenda. Et ppter hoc a spūalibus retrahā
 saltem alias debitis. Deo dicit **Luce. viij.** sollicitudo suffocat verbū dei.
 Tercio est illicita ppter timorē deficiendi in temporalibus Et quia min⁹
 confidentia habetur de diuina prouidencia cum tamen deus hoī maiora
 pstitit scz animā & corpus qz temporalia. Item qd animalibus & plantis sine
 eorum solitudine puidet. Etiam quia gentiles de hys sollicitant quibz
 xpiani similes esse non debent. **Matth. vi.** Item reprehensibile est in diui
 tibus mentis elatio que cōcomitari solet diuites. vnde **i. eth.** Omnis pe
 cuniosus superbus. Faciunt enim diuitie confidentiam in corde possidētis
 quasi nullius egeat. Inde sequē tumor mentis. Vnde in **Apocali p. iij.**
 dicit angelo laodicie ecclesie. Tu dicis quia diues sum & loci pletatus
 & nullius egeo & nescis quia tu miser es & miserabilis paup & cec⁹ &
 nudus **Apo. iij.** Hoc cernim⁹ cottidie. Si hodie quis paup ē humil
 videtur quia scdm **leonem** papam. familiaris solet esse pauprati hu
 militas. Si cras dicatur statim nec dignat loqui illis cum quibz hodie
 familiariter est cōuersatus. Vnde dicit metrista dū quid putoz solenni
 voce salutor. Sed re cessante fit vox ferialis vt ante Sic fit de hoibz
 tam de diuitibus qz de eorum honoribz. Item reprehensibile ē in diuitibz
 tenacitas & i misericordia in paupes. Ideo in die iudicij diuitibus talibz
 bus in pperaturus est dñs Esuriui & nō dedistis mihi manducaē. &c.
Ala. n. principalis causa damnationis illi⁹ diuitis epulonis fuit quia
 paupi lazaro fuit imisericors. **luce. xvi.** ut postea ab eo spulsi fuit
 mendicare guttam aque licet frustra. Cui in vita noluit vnā micaz
 de mensa diuitis cadentem gnumcare. Scdm. n. **Ambrosiū** copia rerū
 temporalium data est a deo diuitibus non ppter seipos sed ppter paupes
 Et **Jeronim⁹** aliena rape conuicitur qui supflua retinere conat. Et

talis certe sine caritate esse per **J**ohannem comprobatur. Dicit. n. qui habu-
erit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clau-
serit viscera sua ab eo quoniam caritas dei manet in illo. i. ioh. ij. **I**tem res
prehensibile est in diuitibus vestium pompositas corporis voluptas in ci-
bis et alijs corporalibus delectationibus. Nam hec solent sequi pluralitates
diuitiarum ut patet in illo diuite de quo sepe mentio est facta qui induebat
purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide. **N**isi enim superfluitas
diuitias habuisset. **I**stas voluptates sibi non adhibuisset quod hodie plu-
cerim non per expiendam quam discimus per sciendam ut patet in nuptijs in co-
munijs in superflua familia diuitum in preciosis vestibus et in delicatis epus-
lationibus. **I**tem reprehensibile est in eis contemptus informationis et fra-
terne ammonitionis. Quis enim audeat talem diuitem secure corripere aut
caritative ammonere de suis defectibus. **H**abent enim pene omnes morbum
quem grecis appellat. **N**oli me tangere et iste est maximus defectus cum
infirmus designatur medicum admittere imo abicit eum et contemnit.
Dicunt enim tales sicut in **J**ob habetur. **R**ecede a nobis sciam uiam tuam
nolumus. **S**ic olim sanctus **A**mos propheta repulsus fuit ne prophetam suum
a deo commissam ministraret **J**eroboam regi israel ut per amos. vij. **E**t di-
cit **J**ero. super eodem propheta. **G**rande est peccatum odisse corripientem. ma-
xime si te non odio sed amore corripiat. iudicant enim omnes blandiri diuitibus
et potentibus et loquuntur eis placencia ut etiam eorum malefacta beatificet
secundum ysaiam. ij. **P**opule meus qui te beatificant ipsi te decipiunt et viam
gressuum tuorum dissipant. **I**tem reprehensibile est in diuitibus nimia auaricia
et cupiditas que est radix omnium malorum secundum paulum. **S**olet autem
auaricia sic describi. **E**st immoderatus amor habendi. **E**t per paulum sepius
anumeratur auaricia inter peccata mortalia ut per **R**om. i. **U**bi dicitur re-
pletos omnium iniquitate malicia fornicatione auaricia. etc. **E**t alias notat
eam per dolorem seruitutem. **U**nde dicit sanctus **tho**. **S**i amor diuitiarum
intantum crescit quod preferatur caritati aut deo scilicet plus amans pecunias
quam deum et finem constituens in diuitijs. **E**t propter amorem pecuniarum
non vereatur facere contra caritatem dei et proximi sic est mortale. **S**i
vero immoderatio amoris infra hoc sistit ut scilicet homo quamuis diuitias su-
perflue amet non tamen preferat earum amorem diuino amoris ut scilicet propter di-
uitias non uelit aliquid facere contra amorem dei et proximi sic est veniale.
Et primo modo accipiendo anumeratur auaricia inter mortalia per
apostolum. **S**ed pauca hoc discernunt de excellencia illius vel istius amoris
circa diuitias. **P**rimo omniter auaricia dicitur ex suo genere esse mortale
propter nimiam mentis adhesionem ad amorem pecunie quo ad acquisitionem
et quo ad amissionem si nimis audax est in acquirendo propter phas et ne-
phas decipiendo fraudando mendacando peiorando et etiam nimis tristitudo

in amissione vsq; ad furorem animi aut insaniam mentis & infirmitatem
Hec. n. & similia sunt signa imoderati amoris etiam si ppter eius acqui-
 sitionem aut pditionem nō timet homo pecare mortaliter vt psciendo
 malide alterius aut laudando iniquitatem aut adulando alicui iniuste
 aut consilium puersum alicui dando ppter diuicias adquirendas aut al-
 terz calumniando. & iniuste accusando ppter diuicias. **E**t hec auaricia p
 apue patet i usurarijs furbus latrombus & rex iniquaz possessoribz
Apuit etiam clarissime in iuda traditore xpi qui ppter triginta argen-
 teos xpm tradidit postponēs xpi amorem amori triginta argenteoz
Qui etiam ante traditionem actuale i suo pectore sibi soli pscio fuit pec-
 cator mortalis licet homines latuit. **S**ic timendū hodie mille sunt ho-
 mines mortaliter peccantes occulte in sola voluntate licet non possūt p
 bari p exteriora signa. **E**t hoc est in genere auaricie luxurie & sūbie
Vnde expedit vt homo seipm exploret pensans quātum quid amet &
 in quibus finibus sua voluntas consistat non se palpano nec blandis-
 endo sibi de ope non impleto qā nullū est op^o peccati mortalis qui etiā
 ante opis pfectionem potest esse mortale i sola plena & pfecta voluntate
 quia prius sunt mortalia in corde qz i ope sicut i radice xpo dicēte. **D**e
 corde exeūt cogitationes male homicidia adulteria. 2c. **M**ath. xv. &
 si inde exeūt tunc prius intra fuerunt quā prius concipiunt in volun-
 tate p sensum qz exeūt p opus. **S**ed heu homines iux confitent^r de ope
De cogitationibus & voluntatibz nihil pensant. **E**t non debet credi
 impossibile qd aliqn decies fit plenū peccatum mortale in corde sola volū-
 tate antequā semel procedit ad op^o vt in luxuria qui viderit mulierē
 ad occupandam. 2c. qd centies fieri potest in corde & forte nūq; potest
 procedere ad opus exterius & tamen qolibet illoz est peccatum mortale
De diuites solent multas occasiones peccatorum imo & multa peccata
 sequi. **P**rimo luxuria. **D**e **I**ero. dicit venter mero estiuus facile spu-
 mar in libidinem. **I**tem ocium qd est sentina multoz peccatoz. **I**te am-
 bicio uidemus eni; sepius diuites pmoueri ad altitudines etiā aliquid
 dantes munera vt pmoueant. **I**tem corrupe solent iudices p munera
 vt iniqua sententia pro eis feratur. **I**tem crapula vt patet i diuite epu-
 lone. **I**tem accidia & obliuio dei ppter spem & confidentiam in diuicijs.
De **e**tiam verbum dei & sacerdotalis dignitas p eos frequenter con-
 tempnit. rarius eni diuites verbū dei audiunt qz paupes. quia scriptū
 est paupes euangelizant. **E**t p ysaiā euangelizare paupibus misit me
Item difficile est aīm non mixtu hīe ad diuicias habenti eas. **D**e **da**
 uid monet dicens diuice si affluant nolite cor aponere. **Q**uod patet i
 amissione eaz qūo homines grauiter contristant. **E**t non bonū signū
 salutis putat continue in diuicijs pspicitatem habere. **E**t nullas infeli

ciuitates expiri vt patet in legenda beati Ambrosij. De quodam diuite & uoluptuoso qui post recessum ambrosij cum omni domo sua precipitatus fuit in infernum. Vnde non est cautum magnis diuicijs mori. Et viri quāto pfectiores esse cupiunt tanto se elongare a diuicijs student vtz in primitiua ecclesia & hodie in bene reformatis religiosis. 2c.

Sequitur de negotatoribus & mercatoribus.

Dist materiā de diuitibus oportune se offert materiā de hijs qui vt frequēter insistant diuicijs cumulandis vt sunt negotatores mercatores institores penestici & ceteri tales opā dantes emptiombus & venditiombus rex quoz quanta sit diligencia & fraudes arcuuentiōes dolositates infimite cotidie cogimur audire & uidere & cotidie noue astucie inueniunt ppter insatiabilem pecuniarum qui scdm pbm crescit in infinitū. De fraude igitur quid sit prius paz speculandū & illa tria scz astucia dolus & fraus sepe perire solent & p vno accipiunt. Sz ppter scdm sandū Thomā astucia dicitur quādo aliquis ad finē aliquē consequendū vel bonū vel malū vtiē non veris vijs sed simulatis & appetibus & non existētibz. Vnd dicit apłus. ij. cor. iij. Abdicamus occulta dedecoris non ambulantes i astucia neqz adulterantes verbū dei. & talis est peccatū & ptnet ad prudentiam carnis. Dolus etiā ptnet ad astucia sed differēter quia astucia ad excogitandū simlitas vias ad aliquem finē. Dolus vero ad exequendū istas vias. Et ideo dolus est quedā executio astucie. & ista aliqui contingunt in verbis aliqui in factis ad decipiendū pīmū. Fraus vero ptnz ad executionē astucie scdm qz deceptio sit pfecta. Vnde Job. xij. nūqz decipiet homo vestris fraudulencijs. & talia sunt contra veritatez aut uite aut doctrine aut iusticie. Deo cōputat in cer grauiā pctā. enumerant quedā negocia p. c. j. Ne clerici vel mo. nego. secula. 2c. Que clericis & monachis oīno sunt prohibita & illiata. Primo quicquid plus iusto. homo appetit turpe lucz est. munera iniusta accipe vel etiā dare pro aliquo seculari questu precio aliquē conducere stentiones lites vlrixas amare. i placitis secularibus disputare. excepta defensiōe orphanoz aut iuduaz gductozes aut pcuratores esse secularium rerum turpibus verbis vel factis eē ioculatorē vel iocū secularē diligere. alias amare. Onatū inconuenientē p posse suo querere i delicijs viuē velle gulam & ebrietatē sequi pondera iniusta vel mensuras habere negociū iniustū exercere canes vel aues sequi ad venādum quibuslibet causis supfluis interesse talia & similia mīstris altaris dñi & monachis oīno interdiciunt. Ex concilio magūano. & hoc est qz Paulus dicit. Nemo